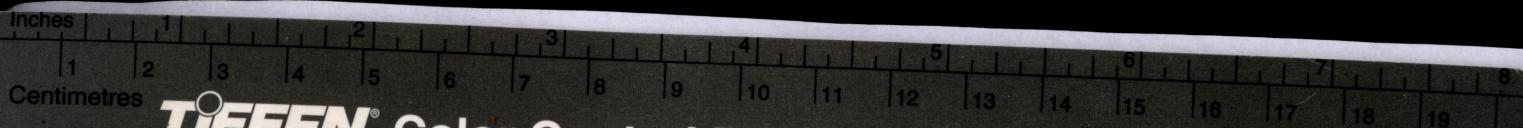

RM 11608

6

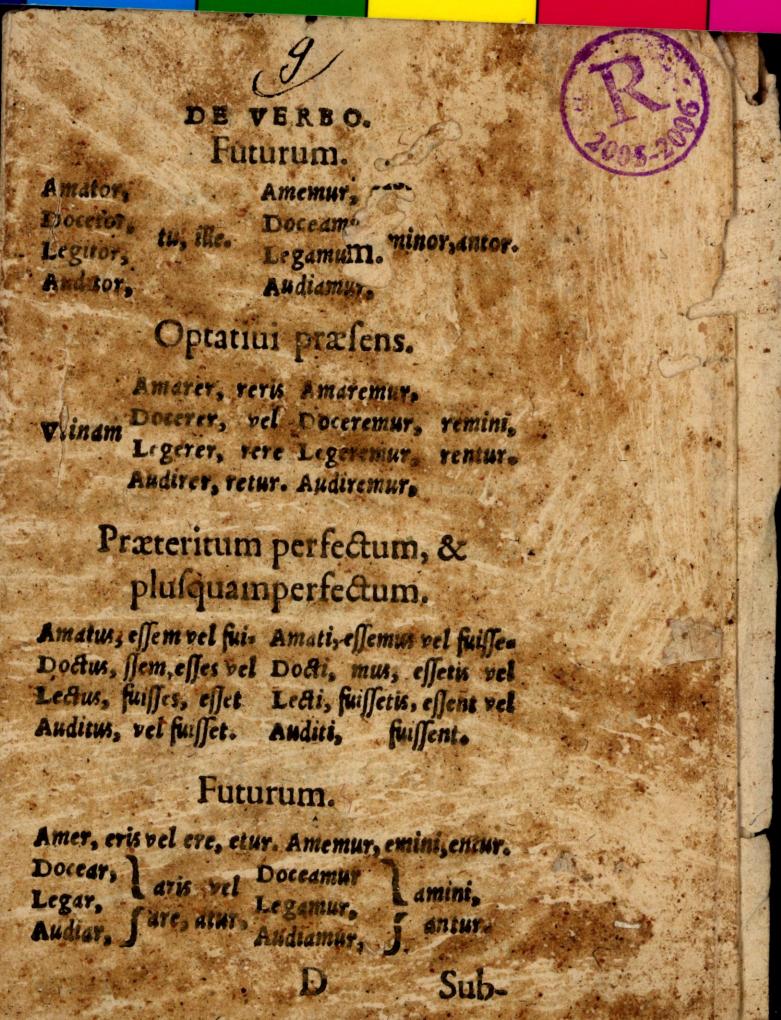

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

DE VERBO.

Futurum.

Amator,

Doceior,

Legitor,

Auditor,

Amemur,

Doceam⁹

tu, ille.

Legamus. minor, antor.

Audiamur.

Optatiui præsens.

Amarer, veris Amaremur,

Vinam Docerer, vel Doceremur, remini,

Legerer, vere Legeremur, rentur.

Audiret, retur. Audiremur,

Præteritum perfectum, & plusquamperfectum.

Amatus, essem vel fui. Amati, essemus vel fuisset.

Doctus, issem, esses vel Docti, mus, essetis vel

Lectus, fuisses, esset Lecti, fuissetis, essent vel

Auditus, vel fuisset. Auditii, fuissent.

Futurum.

Amer, eris vel ere, etur. Amemur, emini, encur.

Docear, } aris vel Doceamur }

Legar, } are, acut Legamus. } amini,

Audiar, } are, acut Audiamur. } entur.

DE VERBO.

Actiūx vocis.

Sed unctiui præsens.

	SIN	PLVR.
Amem,	et.	Amemus. etis, ent.
Doceam,		Doceamus.
Cum Legam,	as, at.	Legamus. atis, ant.
Audiam,		Audiamus.

Præteritum imperfectum.

Amarem,	Amaremus.
Docerem,	Doceremus.
Legerem,	Legeremus.
Audirem,	Audiremus.

Præteritum perfectum.

Amauerim,	Amauerimus.
Per Syncopam Docuerim,	Docuerimus.
ama- Legerim,	vitis, rent.
sim, ris, rit.	Legerimus.
Audiuerim,	Audiuerimus.

Præteritum plusquamperfectum.

Amauissim,	Amauissimus.
Docuissem,	Docuissemus.
Legissim,	Legissimus.
Audiuissim,	Audiuissimus.

Futu-

DE VERBO.

Passivæ vocis.

Futurum.

Amatum	} iti.
Doctum	
Lectum.	
Auditum	

Supina.

Amatu.
Doctu.
Lectu.
Auditu.

Gerundia &
Supina ex-
tra seriem
orationis
nihil signi-
fiant.

Participia.

Præteritum.

Amatus
Doctus,
Lectus,
Auditus,

Futurum.

Amandus,
Docendus,
Legendus,
Audiendus,

DE VERBO.
DE VERBIS QVAE
modis & temporibus cer-
tis deficiunt.

Memini. Odi. Cœpi.

Indicatiu*s* presens.

Memini, meministi, meministis, Plur:
Meminimus, meministis, meminerunt, vel ere.
Imperfectum, ut insertus in plusquamperfecto.
Perfectu*m*, ut indicatiu*s* i*n* præsens per omnia habet.

Plusquamperfectum.

Memineram, ras, rat. Plur: ramus, ratis, ranc.
Imperatiu*m* Futurum.

Memento, Pluraliter Mementote.

Optatiu*m* plusquamperfectum.

Veniam Meminissem, sses, sset. Plur: venias, ssetis, ssent.

Subiunctiu*m* perfectu*m*.

Cum Meminerim, ris, rit. Plu: Meminim⁹, ritis, rit:

Præteritum plusquamperfectum.

Cum Meminissem, sses, sset. Plur: venias, ssetis, ssent.

Futurum.

Cum Meminero, ris, rit. Plu: Meminerimus, ritis, rit:

Infinitiu*m* perfectu*m*, et plusquamperfectum.

Meminisse. Ceteris care.

Inquio & inquam.

Indicatiu*s* præsens. Inquio & inquam, inquis, inquit. Pluraliter: Inquimus, inquirit.

Præ-

DE VERBO.

Præterito perfecto. Inquisti, inquit.
Futuro. Inquies, inquiet.
Imperatiu*m*. Inque, inquiet.
Futuro. Inquito.
Ceteris caret.

Aio.

Indicatiu*s*, Aio, sis, sit. Pluraliter: aiunt.
Imperfecto, Aiebam, bas, bat. Plur: aiebant.
Perfecto, Aii, aiss, ait. Plur: aimus.
Imperatiu*m*, Ai, ut, velai, vel nega. Tere:
Optatiu*m* futurū, & præsens Subiunctiu*m*, aias, aiat.
Participiu*m*, aientis, aientia. Cetera desiderantur.

Forem.

Optatiu*m* præsens & imperfectum, & Subiunctiu*m* imperfectum, forem, foris, foret, pro essent, es-
ses, esset. Pluraliter: forent, pro essent.
Futurum infinitiu*m*, Fore, pro futurum esse.

Faxo.

Indicatiu*m* futurum est Faxo, pro faciam.
Subiunctiu*m*, faxim, faxis, faxit. Pluraliter: fa-
xitis, faxint.

Quæxo.

Quæxo, quæsumus, primam habet per locum
presentis indicatiu*m*.

Salue, Aue, Vale.

Imperatiu*m*, Ave, Salue. Plur: Auite, Saluete. Vale,
Infinitiu*m*, auere, salvere.

Ausim.

Subiunctiu*m*, ausim, ausis, aulte. Pluraliter: ausint.
Dicatur pro ausis sim, &c.

Inf.

Aio.

Forem.

Faxo.

Quæxo.

Salue, Su-

DE VERBO.

Infit.

Infit, tertia persona indicatiui, pro incipit, vel
inquit.

Defit.

Defit, tertiam personam habet indicatiui, &
prælens infinitiu; Defiri.

Ouat.

Ouat, tertiam personam habet indicatiui.
Participium, ouans, ouantis.

IMPERSONALIA DE IMPERSONALIBUS.

Coniugatio impersonalium, tam actiua
quam passiua vocis, imitatur personalium re-
gulari, ut: Placet, placuit. Vacat, vacauit. Nā
tertiae tantum personæ casum' habent: Careniq;
Supinis & Gerundis.

DE PARTICIPIO.

Cur sit in-
tentum, vi-
de in Do-
mato.

Quid est Participium?

Est nomen verbalis significans tempus.

Participio quod accident?

sex.

DE PARTICIPIO.

Tria. { Præsens in ns } { loquens.
Præteritum in tis } { locutus.
Futurum in rus } { locuturus.

Quæ significant cōmuniter?

Quæ descendunt à verbo cōmuni, ut: criminans.

Quot participia descendunt
à verbo communi?

Quatuor. { Præsens in ns } { criminans.
Præteritum in tis } { criminatus.
Futurum actiū in rus } { criminaturus.
Futurū passiū in dus } { criminandus.

Declinationes participiorum
quot sunt?

Tres priores nominum.

Regula.

Omnia participia fœminina sunt prime de-
clinationis nominum. Masculina & neutra sunt
secunda. Quæ vero sunt Omnis generis, ad ter-
tiam nominum declinationem pertinent.

PARTICIPIORVM

degeneratio in nomina.

Quot modis degenerant partici-
pia in nomina?

Quatuor

DE PARTICIPIO.

Quatuor modis.

PRIMO. Compositione, ut: inaoctus. Inde-
ceri e. im non dicitur.

SECUNDO. Amisso verbi casu, ut cum dici-
mus: Fugitans lictum. Amans pecunie, &c.

TERTIO. Cum temporis significacionem de-
ponunt, ut: Doctus, cum absolute hominem do-
ctrina prædictum significat. Sic: Laudandus, A-
mendus, cum significat dignum qui ametur.

QUARTO. Ea que comparantur, & casus
comparationis recipiunt, ut: Nemo est me a-
mantius preceptoris. Et, Homerus doctior fuit
Antimacho.

DE ADVER=

BIO.

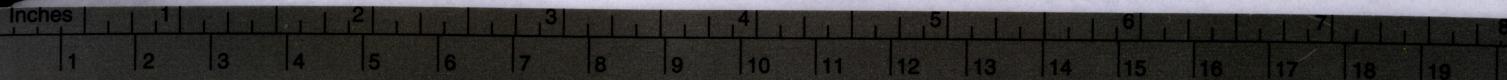
Quid est Aduerbiū?

Vt bene vi-
uere. Est quod actionis aut passionis circumstan-
tiā una voce effert.

Aduerbio quot accidunt:

Quatuor. { Species,
Significatio,
Comparatio, &
Figura.

SPE-

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

TIFFEN
COLOR
CONTROL
PATCHES

DE PARTICIPIO.

Quatuor modis.

PRIMO. Compositione, ut: inductus. Inducere im non dicitur.

SECUNDO. Amisso verbi casu, ut cum dicimus: Fugitans lictum. Amans pecunie, &c.

TERTIO. Cum temporis significacionem depositum, ut: Doctus, cum absolute hominem doctrina preditum significat. Sic: Laudandus, Amandus, cum significat dignum qui ametur.

QUARTO. Ea que comparantur, & causae comparationis recipiunt, ut: Nemo est me amanuor preceptoris. Et, Homerus doctior fuit Antimacho.

DE ADVERBIO.

Quid est Adverbium?

Vt bene vivere. Est quod actionis aut passionis circumstantiam una voce efficit.

Adverbio quo accidunt?

Quatuor. { Species,
Significatio,
Comparatio, &
Figura.

SPE-

Kézikönyvünkben RMNY 628 némmal
redukálva.

Ismeretlen kelezsvári nyomtatvány töredéke.

Molnár Gergely: Elementa grammaticae latinae pro recta scholasticae juventutis institutione ex praecipuis grammaticorum praeceptis. Claudiopoli 1577-1602. Typ. Heltai Betütipusek a kelezsvári műhelyből. Cimleirás RMK II 72 alapján.

Molnár e grammatikájának XVI. századi kiadásait példányból eddig nem ismertük; csak irodalmi utalásékból és a XVII. századi kiadások előszavából tudtunk létezésükről. A legkerábbi teljes példányból is ismert kiadása Alvinczi Péter átdolgozásában Debrezenben 1602-ben jelent meg /MagyKszle 1943: 431/. Az ezzel való összevetésből állapítottam meg, hogy ez a töredék Molnár latin nyelvtanának része. Az 1602-i kiadástól eltérően a négy coniugatio itt nem külön-külön, hanem párhuzamesan az igemédek és igeidők sorrendjában, táblázatszerűen áttekinthető elrendezésben található. Alvinczi nyilván azért változtatott ezen, mert betoldatta a magyar értelmezéseket is és azek tipográfiai szempontból áttekinthetetlenné tettek volna a párhuzamos elrendezést. A participiumról és az adverbiumról szóló részek azenban teljesen azenesak; itt Alvinczinél sincs magyar értelmezés.

A megjelenés idejére a következő szempontok szolgálnak. Terminus ante quem: 1602, mert ezután Molnár grammatikája husznál több kiadásban az Alvinczi-féle elrendezést adja. Terminus post quem: A D1-D8 levélpáron a kelezsvári papírmalom címeres vizjegye látható, amelyet 1577-ben kezdtek használni.

Megállapításaimat a MagyKvszemlében beadott cikkemben publikálom.

Budapest, 1968. okt. 11.

Holl Béla

~~ORSZÁGOS SZECHÉNYI KÖNYVTÁR~~

~~1002~~

Budapest VIII. Múzeum körút 14.

MTA könyvt.

folyadék

RM II. 608.

Melnius, Gregorius :

Elementa grammatices

Claudiopoli, 1556? Cir. 1577

Unicum!

RMK II 72 [?]

Törzselek

Hivatalból
Díjátalánnyozva!

RML 603